

Вдосконалення дій Державної прикордонної служби України, щодо контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів у пунктах пропуску для автомобільного сполучення має зміцнити безпеку України на цьому проблемному напрямку, протидіяти протиправній та терористичній діяльності проти України, підтримувати на належному рівні якість та культуру прикордонного контролю.

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ПУНКТІВ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН ДЛЯ АВТОМОБІЛЬНОГО СПОЛУЧЕННЯ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Войцехівський Олексій Леонідович,

*кандидат педагогічних наук, доцент, заступник начальника факультету іноземних мов
і гуманітарних дисциплін з навчально-методичної роботи Національної академії
Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького*

Оксьоненко Олександр Юрійович,

*слухач факультету підготовки керівних кадрів Національної академії
Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького*

Для забезпечення облаштування державного кордону та його технічного оснащення відповідно до європейських стандартів, створення сприятливих умов для розвитку транскордонного співробітництва та використання транзитного потенціалу України необхідно привести інфраструктуру пунктів пропуску у відповідність до сучасних вимог, забезпечити їх новітнім технологічним обладнанням і технічними засобами, впровадити сучасні технології контролю, створити належні умови для учасників міжнародного руху та ефективної роботи контрольних служб у пунктах пропуску із забезпеченням високого рівня протидії протиправній діяльності в зазначених пунктах, підвищити спроможність компетентних органів протидіяти потенційним загрозам, забезпечити створення сприятливих умов для поглиблення транскордонного співробітництва та прискорення соціально-

економічного розвитку прикордонних районів, зміцнення їх економічних і культурних зв'язків.

Питання пропуску через державний кордон України загалом і здійснення прикордонного контролю зокрема вимагають постійного опрацювання в теоретичному плані. У вітчизняній науковій літературі існує низка наукових досліджень, які тою чи іншою мірою стосуються проблем теорії і практики забезпечення прикордонної безпеки держави, а саме роботи Денісова В.І., Гетманюка С.П., Дмитрова С.О., Єрошина Б.Ф., Олексієнка Б.М., Катеринчука І.С., Кириленка В.П., Лейди Б.В., Литвина М.М., Назаренко В.О., Серватюка В.М. та інші. Однак у роботах вітчизняних авторів поза увагою залишається дослідження проблем інфраструктури пунктів пропуску через державний кордон України.

У рамках проекту «Анатомія кордону», який виконує громадська організація «Європа без бар'єрів» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» провела дослідження практики перетину кордону України в 2018 році у пунктах пропуску через державний кордон для автомобільного сполучення. За результатами дослідження було встановлено головні проблеми інфраструктури: пропускна здатність більшості міжнародних пунктів пропуску для автомобільного сполучення не розрахована на актуальний потік транспорту, що призводить до формування багатогодинних черг з автотранспорту. Про необхідність проведення ремонту заявляли респонденти майже на всіх пунктах пропуску за виключенням тих, що нещодавно були відкриті або пройшли реконструкцію; застаріла інфраструктура та незадовільна робота комп'ютерних систем, через яку час від часу паралізує пункти пропуску; незадовільне облаштування санітарно-технічних приміщень, про які зазначили респонденти на усіх без винятку досліджених пунктах пропуску; недостатня кількість пунктів пропуску обладнано лініями для пропуску пішоходів; поганий стан під'їзних шляхів до пунктів пропуску.

Створення необхідної інфраструктури пунктів пропуску через державний кордон для автомобільного сполучення вже триває протягом тривалого часу без

будь-яких результатів чи очевидного прогресу. У багатьох випадках ініціативи щодо відкриття нових пунктів пропуску відображаються у документах різного адміністративного рівня, суб'єктів видання та юридичної сили (нормативні акти Президента України, Кабінету Міністрів України, міжурядові угоди, документи міжнародного характеру центральних органів виконавчої влади, рішення сільських рад).

Виходячи з аналізу нормативно-правової бази та за підсумками дослідження, з метою створення необхідної інфраструктури в пунктах пропуску через державний кордон для автомобільного сполучення, пропоную:

-законодавче врегулювати конкретні правові механізми розбудови пунктів пропуску через державний кордон, створення системи організаційно-правового управління з питань розбудови прикордонної інфраструктури;

-визначити єдиний центральний орган виконавчої влади, який реалізував би функції щодо розроблення та реалізації державної політики, нормативно-правового врегулювання, управління державним майном, надання державних послуг у сфері облаштування державного кордону, створення, розвитку та забезпечення функціонування пунктів пропуску через державний кордон, а також функцій державного замовника у цій сфері;

-розробити Єдину державну цільову програму розбудови державного кордону;

планувати спеціальні бюджетні призначення у проектах законів про Державний бюджет України на відповідний рік;

-визначити специфіку для пунктів пропуску у галузі містобудівної діяльності (єдині вимоги до основних об'єктів будівництва, ініціювання розробки типових проектів будівництва пунктів з метою забезпечення уніфікації їх функціонування та зменшення витрат на їх спорудження) та підготувати спеціалізованих фахівців у будівельній галузі;

-проведення спільних обстежень (порівнянь) інфраструктури суміжних пунктів пропуску;

- розробити алгоритм обчислення проектної пропускну́ї спроможності пунктів пропуску для проектування будівництва з метою визначення переліку пунктів пропуску, будівництво (реконструкція) яких є пріоритетними;

- ввести державні зони сервісного обслуговування осіб і транспортних засобів закордонного прямування (у випадку їх відсутності);

- провести модернізацію технічних засобів контролю у пунктах пропуску через державний кордон;

- створення умов для впровадження інтегрованих інформаційних систем для пасажирів та вантажовласників;

- спрощення формальностей та удосконалення технологій обробки вантажів в логістичних терміналах.

Таким чином якісне інфраструктурне забезпечення пунктів пропуску через державний кордон – необхідна умова розширення торгово-економічних відносин, забезпечення потреб населення й суспільного виробництва у перевезеннях в умовах швидкого збільшення обсягів економічних відносин, які обумовлені процесами глобалізації світової економіки. Пункти пропуску для автомобільного сполучення на території України займають місце інфраструктурного елемента національних мереж міжнародних транспортних коридорів, а найбільш потужні знаходяться на їх напрямках. Наявність сучасної, інфраструктури буде сприяти вирішенню основних завдань, які покладаються на пункти пропуску для автомобільного сполучення, серед яких: дотримання часових нормативів виконання контрольних операцій, сприяння уникнення черг, збільшення пропускну́ї спроможності (забезпечується за наявністю достатньої кількості смуг руху та приміщень контрольних служб, штатної кількості персоналу, сучасної комп'ютерної техніки, комп'ютерної мережі та програмного забезпечення); якісний прикордонний контроль (дотримується за наявністю сучасних технічних засобів прикордонного контролю та навченого персоналу); підтримання позитивного іміджу держави (наявність санітарно-гігієнічних умов, кваліфікованого персоналу, відповідного його зовнішнього вигляду) тощо.